

ธรรมทับจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมให้ธรรมนี้มันสัมผัสที่ใจ ถ้าสัมผัสที่ใจใจจะมีที่เกาะ ใจเราไม่มีใครดูแลนะ ทั้งๆ ที่เราเดินไปเดินมากันอยู่นี้ แต่หัวใจมันเป็นอิสระ ไม่มีใครควบคุมมันได้ ฉะนั้น ถ้าเราฟังธรรมให้มันมีที่เกาะ ให้ใจเรามีที่พึ่งที่อาศัย ถ้าใจไม่มีที่พึ่งที่อาศัย มันมีกิเลสเป็นที่พึ่งที่อาศัย

กิเลส เห็นไหม กิเลสคือความไม่รู้สึกรู้สีกตัวมันเอง แต่ธรรมชาติของสันตติ ชาติรู้ ธรรมชาติของมัน มันจะเกิดต่อเนื่องกันไป เกิดต่อเนื่องกันไป แล้วมันแสดงตนออกมาด้วยความรู้สึกนึกคิด สัญชาตญาณของมันแสดงออกไป นี่ถ้ามีธรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เห็นไหม เขาจะมีที่อบอุ่นใจของเขา ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เราเกิดมามีชีวิตนี้ เราจะปล่อยให้ชีวิตนี้ดับไปโดยที่เราไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของเราไปเลยหรือ

สมบัติของเรานะ สิ่งที่เราหา เราพยายามแสวงหากันอยู่นี้เราคิดว่าเป็นสมบัติของเรา มันเป็นสมบัติทางโลก มันเป็นสมบัติสาธารณะ สมบัติที่เป็นของเราจริง มันเป็นบุญและบาปที่จะไปกับใจเรา เราทำสิ่งใดขึ้นมามันเป็นกุศล เห็นไหม กุศล อกุศล สิ่งที่เป็นบุญกุศลมันก็ทำให้จิตใจนี้เวียนตายเวียนเกิดไปในวัฏฏะ เวียนตายเวียนเกิดไปในวัฏฏะไม่มีที่สิ้นสุด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกถึงบุพเพนิวาสานุสติญาณ เป็นเครื่องยืนยันว่า สิ่งนี้การสะสมมาๆ การเวียนตายเวียนเกิด เห็นไหม เวียนตายเวียนเกิดโดยมีสติมีสัมปชัญญะแบบ พระโพธิสัตว์ เวียนตายเวียนเกิดเพื่อสร้างคุณงามความดี ของเราก็ปรารถนาว่าเราอยากจะเป็นคนดี เราอยากจะทำบุญกุศลของเรา เพราะเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เข้ามาเหมือนกัน เราเชื่อใจ เชื่อเรื่องการเกิดและการตาย ถ้าเราไม่เชื่อเรื่องการเกิดและการตาย ชีวิตของเรามันพัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร

ชีวิตนี้พัฒนาขึ้นมาเพราะอะไร เพราะเรามีสติปัญญาพัฒนาขึ้นมาจนเป็นมนุษย์ เป็นสัตว์ประเสริฐ สัตว์ประเสริฐมีสิ่งใดเป็นที่พึ่งอาศัย มีสิ่งใดเป็นสมบัติล่ะ? สมบัติของเรามีธรรมเป็นที่พึ่งอาศัย ธรรมะมันคืออะไรล่ะ? ธรรมะคือเราศึกษา เห็นไหม เขาบอกธรรมะเป็นธรรมชาติ เราศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ว่าเป็นธรรมๆ ศึกษาเป็นธรรมแล้ว ยิ่งศึกษา ศึกษามาด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ศึกษามาด้วยอวิชชา ศึกษาขึ้นมาเท่าไรถึงงั้นงั้นแหละ ยิ่งศึกษามากเท่าไรถึงงั้นงั้น

คำว่างงั้นงั้น หมายความว่ามันไม่เข้าใจจริงใจ แต่ว่าเข้าใจ แต่จริงๆ ในจิตใต้สำนึกมันก็ไม่รู้หรอก ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเป้าหมาย เป็นเป้าหมายถึงบอกว่าเป็นเราเกิดมาชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ฉะนั้น เราแสวงหาสมบัติของเรา สมบัติทางโลกนี้สมบัติเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย สมบัติของใครนะ ใครเกิดมามีอำนาจวาสนา ทำสิ่งใดจะประสบความสำเร็จ ชีวิตนี้จะมีจุดยืน จะมีหลักมีเกณฑ์ แต่บางคนเกิดมา ทั้งชีวิตนะมีแต่ความขาดๆ แคลนๆ มีแต่ความทุกข์ความยาก ทำไมชีวิตเรากล้าบากล้าบนมาขนาดนี้ เขาว่า นี่ก็เพราะการทำความๆ ใจ

ใครสร้างบุญกุศลมา สิ่งนั้นจะเป็นสมบัติของเขา เขาทำสิ่งใดประสบความสำเร็จของเขา เราสร้างเวรสร้างกรรมมา แต่เราก็มีบุญกุศลที่เกิดมาเป็นมนุษย์นี้ เราทำสิ่งใดก็ไม่เคยประสบความสำเร็จสักที สิ่งอย่างนี้เพราะว่าขาดการทำบุญกุศล ขาดกุศลของเรา เราก็พยายามสร้างบุญกุศลของเรา พอสร้างบุญกุศลของเรา ทุกคนจะน้อยเนื้อต่ำใจ เราก็ทำบุญทุกวัน ตักบาตรทุกวัน ทำไมชีวิตนี้มีความทุกข์อย่างนี้ ทุกข์มันเป็นเรื่องจริงจัง

ทุกข์ เห็นไหม คุณีทุกข์นี้ทุกคนก็มี ทุกคนมีลมหายใจไหม? มี มีลมหายใจเข้ามันต้องสูดลมหายใจไหม? ต้องสูด สูดลมหายใจเหนื่อยไหม? ต้องเหนื่อย นี่ต้องตั้งใจ ต้องต่างๆ ที่นี้มันเป็นสัญชาตญาณใจ เห็นไหม สัญชาตญาณของมนุษย์ มนุษย์เราเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมามันก็หาทางรักษาเพื่อความหายเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาเรานั่งนานก็ขบก็เมื่อย มันก็เปลี่ยนท่าเปลี่ยนทาง มันก็เป็นสัญชาตญาณเป็นความเคยชินไป มันก็เลยเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดา สูดลมหายใจมันก็เหนื่อย

นะ มันก็เรื่องธรรมดา สิ่งที่ว่าชีวิตนี้เป็นทุกข์ๆ มันเป็นทุกข์หยาบทุกข์ละเอียด มันเป็นทุกข์ของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แต่ใครไปยึดมันไม่ยึดมันล่ะ

เห็นไหม คนที่ยืนยันมันเพียรนะ เขาบอกว่ามาบวชพระ บวชพระแล้วเป็นคนจีเกียจ ไม่ทำมาหากิน ไม่ทำสิ่งใดเลย นี่เวลาเขาคิดของเขาเนะ เขามองของเขาว่าเขาเป็นคนขยันหมั่นเพียรนะ ดึกกว่าพระอีก พระวันๆ ไม่เห็นทำอะไรเลย เขาเห็นน้อยสายตัวแทบขาด นี่เขากุมิใจนะ เขากุมิใจว่าเขาเป็นคนขยันหมั่นเพียร แต่เขาไม่รู้หรือว่าพระนะ พระปฏิบัติ เวลาครูบาอาจารย์ของเราเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน ๒๔ ชั่วโมงตั้งสติตลอดเวลาเพื่อรักษาใจของตัวเองไว้ เขาไม่เข้าใจหรือว่างานของพระมันลำบากลำบากขนาดไหน กว่าจะเป็นผู้ประเสริฐขึ้นมาได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแสวงหากับเจ้าลัทธิต่างๆ ๖ ปีนะทุกข์ยากขนาดไหน เวลาทรมานตนนะว่ากิเลสมันอยู่ที่เราใช่ไหม กิเลสมันอยู่ที่เราก้ทรมานตนไปนอนบนตะปูนะ ปัจจุบันนี้ในอินเดียยังมีอยู่นะ ที่เขาประพาศติวัตรเป็นสัตว์ ประพาศติต่างๆ พวกโยคี พวกฤๅษีชีไพรที่เขาทำกันอยู่ ยังมีอยู่นะ ความเชื่ออย่างนี้ยังมีอยู่ แต่สมัยนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปศึกษากับเขา ๖ ปีนะทรมานตัวเอง ทรมานทุกอย่างเลย เพราะกิเลสอยู่กับเรา จะฆ่ากิเลส จะอย่าง จะเผา จะทำลายกิเลสนะ ทุกข์ยากขนาดนั้นนะ

แล้วเวลาเราบวชพระขึ้นมา บวชพระขึ้นมาแล้วเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อยไว้ให้เราเรียบร้อยหมดแล้วละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มาจนหมดหนทางแล้วละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมารื้อค้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง เวลามารื้อค้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดา เป็นครูสอนตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหมลงมา แล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เรา ย่อยให้เราเรียบร้อยแล้วนี่ เราจะมีปัญญาไหม

เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เราก็เชื่อ เชื่อมรรคผลนิพพาน แล้วจริงๆ แล้วมันเชื่อไหมล่ะ แล้วจริงๆ แล้วมันสงสัยมรรคผลนิพพานไหม? มันก็สงสัยเห็นไหม มันสงสัยเพราะอะไรล่ะ? มันสงสัยเพราะว่าเรามีวิชา มีกิเลส มีปัญญามารอยู่ในใจ ถ้าเรามีกิเลสมีปัญญามารอยู่ในใจ นี่มาร มารมันไม่ยอมให้ใครพ้นจากมือมันไปหรอก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเนะ

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริขของเรา เราจะไม่คำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้อีกเลย”

มารนี้ไม่มีอยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เห็นไหม นั่นแหละมี ยังมีมารอยู่ ขนาดเป็นโพธิสัตว์ สร้างบุญญานุการมาขนาดไหนก็มีมารอยู่ทั้งนั้นแหละ เพราะอะไร เพราะมารนั้นแหละ มารมันอยู่กับจิต เพราะมารนั้นแหละทำให้เกิดให้ตาย ถ้าไม่มีมาร ไม่มีอวิชชา เราจะเกิดจะตายไหม

ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดมาจากนางสิริมามายา มันก็ต้องอวิชชาเป็นธรรมดา มารก็คุมอยู่ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้หักเรือนยอดของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทำลายมันไปแล้ว แล้วทำลายไปแล้ว ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเอาประสบการณ์อันนั้นวางธรรมวินัยนี้ไว้ให้เราศึกษาไป

พอเราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เราศึกษามาใช่ไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีอำนาจวาสนา เราจะมีหูดตาที่สว่างไสว เราไม่ใช่มีหูดตาหลับไหลไปกับทางโลกเขา คูสิชาวโลกเขานะปฏิบัติตนว่าเป็นชาวพุทธๆ นี่ชาวพุทธเขาทำอะไรรันล่ะ ชาวพุทธเหนื่อยสายตัวแทบขาด ชาวพุทธพยายามแสวงหา

นั่นเขาเป็นชาวพุทธของเขา นั่นเป็นพุทธเพราะเขามีศาสนา เขานับถือศาสนาพุทธ เราก็นับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน แต่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาศึกษาไปแล้วนะ ถ้าใครศึกษาไปแล้วมันจะซึ่งมาก ซึ่งมากเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้มาที่อารมณ์ความรู้สึกของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกชี้เข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ถึงการปลดเปลื้องทุกข์ของเรา

ทีนี้เราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราว่าเราเข้าใจ เราเข้าใจธรรมะเวลาเราปฏิบัติกันว่าเราปฏิบัติธรรมะๆ ใจ นี่ธรรมทัບจิต ธรรมทัບจิต เพราะเอาธรรมมา แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วทับลงไปบนจิต พอทับไปบนจิตเลยไม่รู้อะไรเลย จิตมัน

เลยไม่รับรู้อะไรเลย แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ นี่เวลาสนทนาธรรมกันนี้ ปากเป็ยกปากและ อธิบายธรรมะนี้ได้เต็มทีเลย แต่ถามหัวใจว่ามีธรรมจริงอยู่ในหัวใจไหม?

“อิม! ก็สงสัยนะ อิม ก็ลังเลนะ”

เวลาทุกข์ไหม? ทุกข์ ทุกข์แน่นอน ทุกข์ที่ไหน? ทุกข์ที่ว่าตายแล้วจะไปไหน

ไม่เห็นตัวจิตของเราจริงๆ เราไม่รู้หรอกว่าเราจะไปไหน ทั้งๆ ที่เกิดมานั่งอยู่ที่นี่พ่อแม่ตั้งชื่อให้ เรามีชื่อมีเสียงนะ พอเราบรรลุนิติภาวะ เราแสวงหาทรัพย์สมบัติของเรามา เราจดทะเบียนไว้ สมบัติของเรามาหาศาลเลย สรรพสิ่งนี้เป็นของเราๆ แล้วของเราเป็นของใครละ แล้วเวลาเราตายไปนะ เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาต้องพลัดพรากจากเราแน่นอน สมบัติของเรา เห็นไหม ถ้าเราใช้สอยทุกวัน ไปเราก็ใช้สอยของเราไป ถ้าเราตายไปสมบัติมันก็กองอยู่ที่นี่ มันเป็นของเราจริงหรือ

นี่เราหาสิ่งใดๆ มา จดทะเบียนแล้วเป็นของเราหมดเลย สรรพสิ่งนี้เป็นของเราหมดเลย แล้วเป็นของเรานั้นก็เป็นชั่วคราว เป็นที่ความตระหนี่ถี่เหนียวมันยังยึดว่าเป็นของมัน แต่ถ้าจิตใจของเราเป็นธรรม เห็นไหม เราเสียสละ เราทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์กับเรา เราจ่ายออกไปแล้ว นี่ไม่ใช่เป็นของเราแล้ว เราได้ทำคุณประโยชน์ให้กับใจนี้ เราได้สร้างบุญกุศลให้กับใจนี้ เราเสียสละวัตถุสิ่งต่างๆ ไป แต่ได้บุญกุศลขึ้นมา ได้ความรู้รู้ขึ้นมาจากใจของเรา ใจมันรับรู้ขึ้นมา เห็นไหม นี่ทำบ่อยครั้งเข้าๆ ความตระหนี่ถี่เหนียวมันจะเบาบางลง พอเบาบางลงแล้วทำอย่างไรต่อไปล่ะ

นี่เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นชาวพุทธ เราอยากจะพ้นจากทุกข์ อยากจะพ้นจากทุกข์ ต้องปฏิบัติธรรมถึงจะพ้นจากทุกข์ การบำเพ็ญเพียรภาวนา ตบะธรรมแผดเผากิเลสอวิชชาในหัวใจ เราให้สูญสิ้นไป ถ้าสูญสิ้นไป ทำอย่างไรให้มันสูญสิ้นไปล่ะ

ฉะนั้น เรามีความเชื่อมีความศรัทธา เราเป็นลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์ เราเป็นลูกศิษย์พระป่า พระป่าเขาสอน เห็นไหม สอนให้ทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจก่อน ถ้าใจมันสงบขึ้นมา เพราะใจมันสงบระงับขึ้นมามันก็จะ เป็นอิสระ มันก็จะมีความสุขความสงบอยู่พอกัน แต่ถ้ามันเกิดวิปัสสนาญาณขึ้นมา มันจะชำระล้างกิเลสของเราไป ถ้าวิปัสสนาญาณมันทำลายล้างชำระกิเลส ฆ่ากิเลสแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่หักเรื่อนยอดของมาร หักเรื่อนยอดของมาร

ห้กเรือนยอคคือตัวพญามาร คือตัวอวิชา แล้วลูกหลานของมันละ ลูกหลานของมัน นี้ ลูกเต้าเหล่ากอของกิเลสมันอยู่ในหัวใจเราเต็มไปด้วยหมดเลย หยิบจับไปตรงไหนเป็นกิเลสไปหมดเลย จิตของเรานี้อวิชามันครอบงำตั้งแต่ฐิติจิตออกมา แล้วความรู้สึกนึกคิดออกมา มันคิดออกมา จากอวิชาคิดออกมา มันเป็นเรื่องของมารหมดเลย เอามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เอากิเลสมาศึกษา เอากิเลสมาจำ ใครจำได้เก่ง ใครจำได้แม่น คนไหนจำได้ดีจะ จบ ๘ ประโยคตั้งแต่เป็นสามเณร สามเณรเรียนจบ ๘ ประโยคตั้งแต่ยังอายุไม่ถึง ๒๐ เห็นไหม

นี่เวลาคนที่เขาเรียนขึ้นมา เรียนซ้ำเรียนซาก สอบแล้วตก ตกแล้วสอบ สอบแล้วสอบข้าย้อยู่ อย่างนั้นแหละ มันไม่ผ่านสักที นี่ก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เขาวนั ปัญญา แต่ถ้าเขาศึกษาด้วยเขาวนัปัญญา เขาศึกษามา ๘ ประโยค ๑๐ ประโยคออกมาแล้ว แล้วทำอย่างไรต่อไปละ “มันมีจริงหรือ ปัญญาที่มากมายขนาดนี้ จบหมดทุกอย่าง ในพระไตรปิฎกเข้าใจ หมดเลย” นี่ธรรมทับจิต ธรรมมันทับนะทับหมดเลย ทับอะไร ทับด้วยความสงสัยใจ ทับด้วยว่า มันมีจริง มรรคผลมันมีจริงหรือ มรรคผลมันมีหรือ มันหมดกาล หมดสมัยหรือยัง แต่ธรรมรู้หมดนะ เพราะในพระไตรปิฎกที่ศึกษามา ๘ ประโยค มันบอกอยู่แล้ว นิพพานทำอย่างไรถึงจะนิพพาน นี่บอกหมด บอกวิธีการหมดเลย แต่ทำไม่ได้ ทำไม่เป็น นี่ธรรมทับจิต

แล้วเรามาศึกษาของเรา เห็นไหม เรามาศึกษา เรามาประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะมา ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญเพียรของเราเพื่อชำระล้างกิเลสของเรา เวลาเรามากำหนดพุทโธ พุทโธตามที่ ครูบาอาจารย์เราสอน บอกทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันไม่สงบขึ้นมา เวลาศึกษาธรรม ขึ้นมามันมีโลกียปัญญา มันเป็นปัญญาโลก มันเป็นสุตมยปัญญา ปัญญาอย่างนี้ การศึกษามา ศึกษา มาเพื่อความเข้าใจในศาสนาเป็นแผนที่เครื่องดำเนิน แล้วเราต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามีแผนที่ ดำเนินแล้วเราจะเดินตามแผนที่นั้นเข้าไปสู่ใจของเรา ถ้าเข้าไปสู่ใจของเรา เราจะไปตรวจสอบใจ ของเราเราจะทำ

นี่ปฏิสนธิวิญญาณ ปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณอันละเอียดที่ปฏิสนธิเกิดในใจ ในน้ำครำ ใน โอปปาทิกะ สิ่งที่มีมันเกิดมากำเนิด ๔ แล้วตอนนี้มันมาอุบัติในใจในครรภ์ของมารดา มันเกิดมา เป็นเรามา นั่งกันอยู่นี้ พอนั่งอยู่นี้เราก็มิจิต เห็นไหม เรามิจิต ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ พอมิธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ สิ่งนี้ปฏิสนธิจิต เราไม่เห็นมัน เราจับต้องไม่ได้ นี่ตำราบอก ไว้ ตำราบอกไว้หมดแหละ เขียนไว้หมดแหละ อวิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญาณั

เห็นไหม นี่ปัจจัยการ อารมณ์ความรู้สึกมันจะต่อเนื่องกันไปอย่างนั้น ต่อเนื่องอย่างนั้น...อ้อ! แล้วมันเป็นอย่างไรละ

ถ้าคนเวลาปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม ปฏิบัติเพราะเราศึกษามา ศึกษามานี้ธรรมทับจิต เวลาปฏิบัติขึ้นไปเขาว่าหินทับหญ้าๆ หินทับหญ้านะ เขาว่าทำสมาธิแล้วมันเป็นหินทับหญ้า แต่ถ้าธรรมทับจิตนี้มันไม่รู้อะไรเลย นี่คิดถึงธรรมะ ตรีกในธรรมได้หมดเลยนะ เข้าใจหมดเลย แต่ไปไหนไปไม่ถูก แผนที่มันก็ชี้แล้วนะบอกให้ทวนกระแสเข้ามา ให้ทวนกระแสเข้ามา แผนที่ชี้ให้ทวนกระแสเข้ามาสู่ใจนี้ แต่มันไปไม่เป็น มันไปไม่ได้ มันส่งออก เพราะอะไร เพราะความคิดมันส่งออก ถ้าไม่ตรีก ไม่คิด สังขารไม่ปรุงไม่แต่งมันก็ว่าไม่มีปัญญา พอสังขารมันจะปรุงมันจะแต่ง จิตมันก็เข้าไปปรุงแต่ง

นี่ขั้น ๕ เกิดจากจิต ความรู้สึกนึกคิดเกิดจากจิต สัญญาเกิดจากจิต พอเกิดจากจิต จิตมันคืออวิชชา พอมันส่งออกมา นี่ส่งออก พอมันส่งออก ส่งออกมันเป็นความรู้สึกนึกคิดไป มันก็เลยไม่เห็นตัวจิตสักที แต่รู้สึกธรรมะนะ ธรรมทับจิต เห็นไหม ธรรมทับจิต แต่เวลาเรากำหนดพุทโธ พุทโธ เราปฏิบัติของเรา เราอยากปฏิบัติ เราอยากปฏิบัติตามความเป็นจริง เพราะเราเชื่อมั่นในครูบาอาจารย์ของเรา ในเมื่อครูบาอาจารย์ของเราท่านปฏิบัติมานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าไปรื้อค้นกับเจ้าลัทธิต่างๆ รื้อค้นด้วยความมุ่งมั่นนะ ความมุ่งมั่น เพราะตอนไปเที่ยวเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย นี่ยมทูตมาแสดงให้เห็นมันสะท้อนใจมากนะ

“เราก็ต้องเป็นแบบนี้หรือ”

เห็นไหม นี่เวลาผู้สร้างบารมีเต็มมาแล้วนะ เราก็ต้องเป็นแบบนี้หรือ เราก็ต้องตายเหมือนเขาหรือ นี่เราก็ต้องตาย ถ้าเราต้องตายมันสะท้อนใจมาก พอสะท้อนใจมากมันต้องมีฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ในเมื่อมีการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย มันต้องมีฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันลูกโซนขึ้นมาในใจนะ มันคิดอยู่ตลอดเวลา จนจะหาทางออก ออกไปแสวงหาสิ่งที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ กันมา ก็ศึกษามาเพื่อความไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เขาว่าเขาปฏิบัติจนตนเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นแหละ ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาว่าเขารู้ เขาสอนให้สิ้นสุดแห่งทุกข์ได้ เขาสอนจนหมดกระบวนการของเขาแล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ เพราะว่ามันยังมีความรู้สึกนึกคิดอยู่ มันเกิดคับๆ ในใจอยู่ มันไม่จบหรอก

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสวงหาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง ตั้งแต่อาณาปานสติ นี้อานาปานสติกำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก จิตมันสงบเข้ามา นี้อจิตสงบเข้ามามันไม่ส่งออก มันไม่รู้สึกนึกคิดสิ่งใดมันถึงสงบเข้ามา ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ เวลาครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติณะ ก็รื้อคั่นอย่างนี้ รื้อคั่นแล้วพยายามทำตัวเองให้ได้ ถ้าทำตัวเองให้ได้ เพราะท่านทำตัวเองได้แล้วท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านสอนเรา สอนเราบอกว่าให้ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้วนะ ถ้าใจมันสงบแล้ว มันจะมีความสุข

“สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

แต่ในปัจจุบันนี้จิตของเรามันฟุ้งซ่าน แล้วไม่ฟุ้งซ่านธรรมดาด้วยนะ จิตที่มันฟุ้งซ่านมันมี อวิชชากระตุ้น มันมีอวิชชา มีมารณะ มาร เห็นไหม ปกติเวลานั่งเราก็อปวดเมื่อยเป็นธรรมดา คนเราเจ็บไข้ได้ป่วย เวลานั่งมันยังปวดเมื่อยเป็น ๓ เท่า ๔ เท่านะ เพราะมันเจ็บไข้ได้ป่วยไข้ไหม นี่เวลาธรรมชาติของจิต คนเราเกิดมา ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด คือคนเราต้องแก่ชราคร่ำคร่า แล้วก็ต้องตายไปเป็นธรรมดา

นี่ไงเวลาเกิดมา คนเรามันก็มีพญามารครอบงำในหัวใจเราเป็นธรรมดา มันก็มีความทุกข์ เป็นเรื่องธรรมดาอยู่แล้วแหละ ที่นี้มีความทุกข์เป็นธรรมดามันยังมีมารมาแผดเผาเผาอีก มันยังมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากมากกระตุ้นอีก มันยังมีโทสะ มีโมหะ มีจริตนิสัยเข้ามาขบไสอีก มันมีแต่ทำให้กิเลสฟูไปหมดเลย แล้วศึกษาธรรมะแล้วบอกว่าสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี นี่แล้วมันจะสงบอย่างไรล่ะ มันจะสงบอย่างไร

นี่ก็ไปตรีกในธรรมะ พอตริกในธรรม ตริกในธรรมนะ เวลาตรีกในธรรมมันก็ เออ! จิตใจไปอยู่กับธรรมะ ถ้ามันไม่คิดเรื่องอื่น แต่นี่มันก็ฟุ้งซ่านของมันอยู่แล้ว มารมันก็ขบไส ที่นี้พอไปตรีกในธรรมะ คิดในธรรมะ ศึกษาธรรมะ เห็นไหม ธรรมะทับจิต ธรรมะทับจิตใจ ตรีกในธรรมะ ตรีกในธรรมะมันเป็นความคิดไหม? เป็น แล้วความคิดมาจากไหน มาจากจิตใช่ไหม? ใช่ แล้วมันก็ออกมาจากจิต นี้ออกมาจากจิต ตรีกธรรมะ ธรรมะก็ทับจิตใจ

แต่ถ้าครูบาอาจารย์สอนนะ บอกว่าให้กำหนดพุทโธ พุทโธ ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบพุทโธ พุทโธ พุทโธนะ เวลาทำความสงบให้ใจมันสงบเข้ามา ถ้ามีความสงบ นี่สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้ามันสงบได้ แต่ที่มันไม่สงบอยู่นี้เพราะอะไรล่ะ เวลานั้นไม่สงบ เห็นไหม มันไม่สงบ มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน

อำนาจวาสนานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็นครูเอกของเรา ท่านรู้ถึงว่าคนทำบุญทำบาปกันมาแต่ละคนไม่เหมือนกัน จิตนี้เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะมา เห็นไหม เรามาเกิดเป็นพี่เป็นน้องกันในพ่อแม่เดียวกันนี้แหละ ทำไมนิสัยมันไม่เหมือนกัน เรามาเกิดเป็นหมู่เป็นคณะกัน เป็นเพื่อนรักกัน นี้รักกัน ถือน้ำสาบานกันเลย แต่ทำไมจริตนิสัยมันไม่เหมือนกัน เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นถึงจิตที่เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะนี้ สร้างบุญกุศล สร้างบุญสร้างบาปมาแตกต่างกัน ที่นี้การสร้างบุญสร้างบาปมาแตกต่างกัน จริตนิสัย ความรู้สึกนึกคิดของเขาถึงแตกต่างกัน

ที่นี้ความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกัน พระพุทธเจ้าถึงวางกรรมฐาน ๔๐ ห้องใจ การทำความสงบของใจ ความแตกต่างกัน ความชอบ จริตนิสัย หรือทำแล้วได้ประโยชน์และไม่ได้ประโยชน์ วิธีการเพื่อจะให้อัจฉินี้มีที่เกาะ มีคำบริกรรม มีปัญญาอบรมสมาธิเพื่อชักฟอกจิต ฟอกให้มันปล่อยวาง ฟอกจิตให้ปล่อยวางความรู้สึกนึกคิด ฟอกนะ เห็นไหม ฟอก พุทโธ พุทโธนี่ความคิดไหม มันก็เป็นความคิดนะ ไม่นึกพุทโธจะมีพุทโธไหม ไม่นึกพุทโธ นี่บอกว่าไม่ต้องพุทโธหรือ พุทโธมันมีความสำคัญขนาดไหน

พุทโธนี่สะท้อนสามโลกธาตุ พุทโธนี่นะ จะสุขจะทุกข์ขนาดไหน ถ้ามีพุทโธนี่มีพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง มีพุทธานุสติ เราอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอยู่กับศาสดาของเรา เอาศาสดารักษาปกป้องดูแลหัวใจของเรา นี่เป็นลูกมีพ่อแม่ ลูกมีพ่อแม่ ลูกกตัญญูกับพ่อแม่ ลูกคิดถึงพ่อแม่ นี่พ่อแม่ในครอบครัวมีความสุขมาก ลูกเป็นคนดี พ่อแม่ก็ปลื้มใจ พ่อแม่ก็มีความสุข ลูกก็มีความสุข เราคิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธ พุทโธ พุทโธ เราเป็นชาวพุทธนับถือพุทธศาสนา แล้วเราระลึกถึงศาสดาของเรา นึกถึงศาสดาของเรา ไม่ได้นึกถึงสิ่งอื่นเลย ถ้าไม่นึกถึงสิ่งอื่นเลย จิตใจมันจะไปเที่ยวที่อื่นไหม มันจะเร่ร่อนไหม มันจะเที่ยวให้มารมาหลอกไหม

นี่เพราะเด็ก เห็นใหม่ จิตใจเรามันเหมือนอนุบาล จิตใจนี้สันตติ มันเกิดคับๆ มาตามธรรมชาติของมัน แล้วมันเร็ว แล้วมันก็คิดร้อยแปดพันเก้าไปเลย แล้วคนมีจิตนิสัยก็คิดตามแต่ จิตนิสัยของตัวเอง แล้วก็ย่ำคิดย่ำทำงานเป็นจริต จนเป็นนิสัย จนเป็นความเคยชินไป นี่เราบังคับใหม่ๆ ต้องบังคับเลยละ บังคับให้อยู่กับพุทโธ บังคับให้อยู่กับพุทโธเลย ให้อยู่กับพ่อ อยู่กับแม่ อยู่กับศาสนาของเรา

เห็นใหม่ นี่ทำไมต้องพุทโธด้วยละ? ก็พุทโธเพื่อแย่งกันไง พุทโธก็บังคับจิตไม่ให้ไปสู่โลก จะบังคับจิตเข้ามาสู่ธรรมไง จะบังคับจิตของเราให้มันแสดงตัวของมันเต็มที่ของมันไง ให้พลังงานสิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุดให้มันหยุดนิ่งไง ถ้ามันหยุดนิ่ง หยุดนิ่งโดยที่ไม่ต้องไปคิดอย่างอื่นไง มันอยู่ของมันไม่ได้ มันต้องคิด มันต้องมีความรู้สึกนึกคิดตลอดไป ทั้งๆ ที่คิดธรรมะนี้แหละ ตรีภในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เป็นความคิดอันหนึ่งเหมือนกันนั่นแหละ แล้วคิดโดยเร่ร่อน คิดโดยที่ไม่มีสติปัญญา ธรรมมันเลยทับจิตไป

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เห็นใหม่ เรามีสติมีกำลังของเรา บังคับ บังคับเลย ต้องพุทโธ ต้องพุทโธ ทำไมต้องพุทโธละ? เดี่ยวจะรู้จักกัน นี่บอกมาเลย ทำทนายมาเลย เดี่ยวจะรู้จักกัน ทำไมต้องพุทโธละ? พุทโธนะ พุทธานุสติ นี่สิ่งนี้ดูเรานะ

เขาเจาะน้ำมันกัน เขาต้องแสวงหาน้ำมัน ที่ไหนมีแหล่งน้ำมัน เขาเจาะขึ้นมา พอเขาเจาะขึ้นมาได้เขาจะคูดน้ำมันขึ้นไป คูดขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของเขา เขาก็หาจิตของเรา เราไม่เคยเจอจิตเรารู้สึกที่หนึ่ง ถ้าไม่เจอจิตรู้สึกที่หนึ่ง เราจะหาจิตของเรา ถ้าหาจิตของเรา ทั้งๆ ที่เรารู้ๆ อยู่ที่นี่แหละ ของอยู่ซึ่งๆ หน้า แต่ไม่รู้จักกัน ของอยู่กับเราแต่ไม่รู้จักกัน ไม่รู้จักกันนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้กำหนดพุทโธ พุทโธนี้แหละ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธไป เห็นใหม่ นี่แสวงหาน้ำมัน แสวงหามันอยู่ที่ไหน มันอยู่ที่ไหน แสวงหาน้ำมัน ถ้ามันแสวงหา นี่ไงเขาหาน้ำมัน เขาใช้คลื่นแม่เหล็ก เขาแสวงหาว่าที่ไหนมันมีน้ำมัน แต่เดี๋ยวนี้เทคโนโลยีมันเจริญขึ้นมา มันใช้ดาวเทียมส่งมันรู้หมด

นี่ก็เหมือนกัน เราอยู่ที่ไหน จิตของเรา โลกทัศน์ โลกก็คือเรา มนุษย์เป็นสัตว์โลก นี่เราก็จะหาความดีของเราละ พุทโธ พุทโธ พุทโธ ถ้ามันเริ่มพุทโธของมัน ถ้ามันเริ่มพุทโธ พุทโธ ถ้ามันมีสติมันก็นึกพุทโธได้เต็มปากเต็มคำ เต็มปากเต็มคำ ถ้าเป็นเต็มปากเต็มคำ พลังงานก็อยู่ที่นี้ ถ้ามันพุทโธสักแต่ว่าไง เขาว่าต้องพุทโธนะ ก็นึกพุทโธ สักแต่ว่านึกว่าเหมือนความคิดนอกๆ นี่ไง นี่

จิตมันก็เร่ร้อน นี่สักแต่จะทำ แต่ถ้าเขาบอกรับจับ ตั้งใจ เห็นใหม่ เต็มปากเต็มคำ พลังงานนั้นก็อยู่กับพุทธโธ นี่อยู่กับพุทธโธ

พุทธโธนี้เป็นพุทธธานุสตินะ แต่เวลาพุทธโธ พุทธโธถ้ามันละเอียดขึ้นมา ตัวมันเอง ตัวมันเอง เป็นพุทธโธ มันนึกพุทธโธไม่ได้ นี่เวลาถ้าเราไม่บังคับเราก็คิดพุทธโธไม่ได้ใช่ไหม เพราะพุทธโธมัน จืดชืด พุทธโธแล้วเครียด พุทธโธแล้วไม่มีประโยชน์อะไรเลย นี่มันเป็นการยุแหย่ของมาร มารมัน ออยากอิสระ มันจะทำตามความพอใจของมัน มันก็คิดประสามันนั้นแหละ แต่ถ้าเราพุทธโธเลย พุทธโธเลย แล้วพุทธโธมันก็แบบว่าลูบๆ คลำๆ พุทธโธสักแต่ทำ พุทธโธสักแต่ทำ มันก็มีช่องว่างที่ให้จิตมันหลบลึกได้ แต่เราพุทธโธเต็มปากเต็มคำ แล้วพยายามทำของเรา

พุทธโธเต็มปากเต็มคำ เห็นใหม่ นี่สิ่งนี้มันไม่มีช่องว่างไปสิ่งใดเลย พุทธโธ พุทธโธ พุทธโธ มัน พุทธธานุสติ แล้วมันก็จับที่นั่น พุทธธานุสติเป็นคำบริกรรม จิตมันเกาะไว้ ถึงเวลาพุทธโธ พุทธโธจน มัน นี่นาโนนะ เราซ้อนนๆ จนมันตั้งมั่นขึ้นมา ถ้ามันตั้งมั่นขึ้นมา ขณิกสมาธิจะเกิดนะ ขณิกสมาธิ อุچارสมาธิ อปัณาสมาธิมันเป็นไปได้เลยละ แต่ถ้ามันเป็นไปได้ เห็นใหม่ คนเป็นไปได้มันรู้ มันเห็นของมัน

นี่ไง ถ้าทำความสงบของใจได้ ใจจะมีที่พึ่งที่อาศัย ที่นี้พอทำความสงบของใจได้ ใครทำความสงบของใจได้ด้วยสติสัมปชัญญะ มีสติพร้อม มันจะเห็นว่าจิตสงบเป็นแบบนี้ แต่เวลาทำแบบส้อมหล่น เห็นใหม่ มันเป็นของมัน เป็นของมัน แต่มันเป็นอย่างไรละ ที่นี้พอมันว่างๆ มันมีความสุขของมัน แล้วทำอย่างไรต่อไปละ ที่นี้พออยากได้ขึ้นมา เห็นใหม่ พออยากได้ขึ้นมา นี่พยายามของเรา ตั้งใจของเรา นี่ค้นหาซ้อนนค้นหาแล้ว เขาบอกว่าปฏิบัติโดยความอยากไม่ได้นะ เพราะมีความอยากปฏิบัติมันเป็นกิเลสนะ กิเลสเป็นความอยากทั้งนั้นแหละ

จิตได้สำนึกของคนมันมีความอยากทุกคนแหละ เห็นใหม่ เวลาธรรมทัບจิตนะ เวลาถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อ เราก็มั่นใจว่าเราอยากจะเป็นพระอรหันต์ อยากจะนิพพานไป นี่เราก็มั่นใจของเราทั้งนั้นแหละ เพราะเราศึกษาแล้วเรารู้ใช่ไหม เราก็มีความอยากของเรา ความอยากอย่างนี้ค้นหาซ้อนนค้นหา ค้นหาซ้อนนค้นหาเพราะเราศึกษาแล้วเรารู้ไง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราปฏิบัติของเรา จิตเราสงบ เรารู้ของเรา พอเรารู้ของเรา เราอยากได้ อย่างนี้ อยากได้ อย่างนี้ นี่ความอยากอย่างนี้มันเป็นตัวหาความทะยานอยาก แต่จิตได้สำนึกของคนอยากดี นี่ฉันทะ ความพอใจ กามฉันทะ กามราคะ สิ่งที่เป็นกามราคะมันเป็นเรื่องโลกๆ เลยละ

แต่กามฉันทะ จิตมันมีของมันอยู่จิตใต้สำนึกนะ ถ้าจิตใต้สำนึก นี่ความวิริยะ ความอดุสาหะ ความเพียรของเรามันมีความพอใจ มีกามฉันทะ นี่มันมีความอยากลึกๆ อยู่ อย่างนี้เราแก้ไขไม่ได้ แต่ที่ว่าเราอยากได้อะไรดี อย่างนี้ถ้ามันอยากได้อะไรดี นี่ค้นหาซ้อค้นหาทุกข้มากเลย

ทีนี้พอปฏิบัติไปๆ มันไม่ได้ เห็นไหม มันไม่ได้ต่างๆ นี่ธาตุขันธ์ทับจิต เวลาธาตุขันธ์ทับจิต เห็นไหม โดยธรรมของเรา เราทำของเราจับต้นชนปลายไม่ได้ คุณักมวยเวลาขึ้นชกใหม่ๆ นะ นักมวยที่ฝึกหัดใหม่แล้วขึ้นชกใหม่ เขาจะเก้ๆ กังๆ ทั้งๆ ที่ฝึกมาดีนะ พอขึ้นไปชกนี่เขาคืนต้นขึ้นไปชกแล้วคนเชียร์ เขาทำผิดทำถูก เขาทำไม่ได้ตั้งใจเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน นี่เวลาฝึกหัดใหม่ ผู้ฝึกหัดใหม่เป็นเรื่องธรรมดา มันก็เก้ๆ กังๆ เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้ามันทำของมันได้ขึ้นมา เห็นไหม นี่เป็นปัจเจกตั้ง สันทฤษฎีโก มันรู้มันเห็นของมัน พอมันรู้มันเห็นของมัน มันอยากได้อย่างนี้ๆ เห็นไหม อย่างนี้ นี่นักมวยที่ขึ้นชก นักมวยที่ฝึกหัดใหม่ขึ้นไปเก้ๆ กังๆ แล้วเขาทำอย่างไรเขาถึงจะไม่เก้ๆ กังๆ ละ? เขาต้องมีความชำนาญของเขาใช่ไหม เขามีประสบการณ์ของเขา เขาทำของเขา เขาจะรู้ว่าประสบการณ์ของเขา เขาเจอคู่ต่อสู้แต่ละคนมันก็ไม่เหมือนกัน

ในการปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน เวลาพุทธโธ พุทธโธของเราถ้าจิตมันสงบได้ จิตที่ดี กิเลสมันยังไม่ตื่นนอน กิเลสมันยังไม่รู้ทัน จิตใจมันก็สงบได้ แต่ถ้ากิเลสมันรู้เท่ารู้ทันนะว่าเราทำอะไร กิเลสมันจะทำให้ความประพฤติปฏิบัติเราอยากขึ้นมา ปฏิบัติขึ้นมา นี่ถ้าเป็นวัตถุไม่มีชีวิต เราจับไปวางไว้ไหน เราจะประกอบสิ่งใดให้เป็นเฟอร์นิเจอร์ เราจะประกอบสิ่งใดให้เป็นสิ่งที่เราพอใจ เราทำได้เลย เพราะมันไม่มีชีวิต มันไม่ต่อต้านเราหรอก มันมีแต่ฝีมือเราทำได้หรือไม่ได้เท่านั้นแหละ

แต่ถ้าความรู้สึกมันมีมาร มันมีกิเลส มันปลิ้นปล้อน เร่ร้อน มันมีเล่ห์เหลี่ยม แล้วเราจะทำอย่างไรกับมันละ ถ้ามันไม่ตื่นนอนนะ ทำสิ่งใดนี่เราอยากปฏิบัติก็ได้ เราพุทธโธก็ได้ ทำสิ่งใดมันได้กับเราไปหมดนะ แต่พอเห็นผลขึ้นมามันจะต่อต้านนะ ทีนี้ทำไปนะ โอ้โฮ! มันทำไปแล้วนี่ก็ทำมาแล้ว ปฏิบัติมาแล้วก็ไม่เห็นได้อะไรเลย นี่เวลามันตื่นนอนนะ มันบอกว่าปฏิบัติไปแล้วเดี๋ยวเจ็บไข้ได้ป่วย โอ้ย! ร้อยแปดเลย อืม! เราก็เชื่อนะ

ตอนนี้มีอยู่คำหนึ่งที่เขาพูดกันมากเลย “ไม่มีอาจารย์ปฏิบัติไม่ได้นะ เดี่ยวบ้า เดี่ยวบ้านะ ไม่มีครูบาอาจารย์”

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเอาครูบาอาจารย์มาจากไหน ท่านก็พยายามฝึกฝนของท่าน หลวงปู่เสาร์ท่านฝึกฝนมากับใครละ นี่เรายู่กับครูบาอาจารย์นี้แสนดีมากเลย ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะท่านจะชี้นำเราได้ แล้วมันจะอยู่กันตลอดไปได้ไหม เรานอกวิเวกบ้าง อะไรบ้างเราก็ต้องฝึกหัดของเราทั้งนั้นแหละ เราจะต้องสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาให้เราบรรลุนิติภาวะขึ้นมาให้ได้ เราจะโตขึ้นมาให้ได้ ถ้าเราโตขึ้นมาให้ได้ ถ้ากิเลสมันตื้นนอนขึ้นมา กิเลสมันต่อต้าน การต่อต้านขึ้นมา การปฏิบัติเรานี้ล้มลุกคลุกคลาน

นี่เขาบอกทำไมต้องพุทโธ ทำไมต้องพุทโธ แม้แต่พุทโธนี่นะ จะเคลียร์พื้นที่การเป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน มันยังแสนยาก แต่แสนยากขนาดไหนมันก็ไม่สุดวิสัยนักปฏิบัติเราใช้ไหม ถ้าเราทำความเข้าใจเข้ามา ใจมันสงบมาได้ เราอยากได้ออย่างนี้อีก นี่พออยากได้ออย่างนี้อีก เรารู้ว่าสิ่งนี้เป็นผล จิตสงบเราเข้าใจว่าสมาธิเป็นผลที่เราเคยได้สัมผัส แต่ถ้าจะเข้าเป็นสมาธิอีก มันไปไม่ได้เพราะเหตุไฉนละ

“ธาตุขันธ์ทัฬหิจิต ธาตุขันธ์ทัฬหิจิต” ขันธ์ๆ ขันธ์คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สังขารความคิด ความปรุง ความแต่ง เห็นไหม สัญญา สัญญาคือความจำได้หมายความว่าจิตมันเคยสงบอย่างนั้น มันอยากได้ออย่างนั้น นี่เวทนามีความสุขใจ สุขเวทนา ทุกขเวทนา แต่สมาธิมันนิ่ง เว้งว้าง มีความสุข นี่เวลานั้นทุกข์ ทุกข์เวลานั้นทำสมาธิไม่ได้ มันฟุ้งซ่าน อึดอัดขัดข้อง ทุกข์ไปหมดเลย เห็นไหม นี่ขันธ์ ขันธ์คือนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมมันคิด มันแก่กล้า เพราะมารมันส่งเสริม นี่ธาตุขันธ์ทัฬหิจิต

ธาตุคือร่างกายของเรา กินอึมันนอนอึมันมีกำลังของมัน เราก็ผ่อนกันนะ นักปฏิบัติฉันแต่น้อย กรรมฐานเรานี้กินน้อย นอนน้อย ขยันหมั่นเพียรมาก ทำเพื่อประโยชน์กับเรา แล้วถ้าขยันหมั่นเพียรมากแล้วมันก็ยังไม่ได้ เรากินน้อย นอนน้อย ขยันหมั่นเพียรแล้วมันก็ยังไม่ประสบความสำเร็จอีก นี่เราต้องมีอุบาย มีอุบายวิธีการของเรา เราจะไม่ให้ธาตุขันธ์ทัฬหิจิต ถ้าไม่ให้ธาตุขันธ์ทัฬหิจิต เวลาคนอดอาหาร คนผ่อนอาหารนะ มันจะเบา ตัวมันจะเบา เคนจกรรมตัวปลิวนะ หลวงตาว่าเคนจกรรมนี้ตัวปลิวเลยนะ เวลาฉันข้าวเข้าไปนี่อึดอัดเหมือนเรือเกลือเลย มันขยับขยายไม่ได้เลย แต่คนมันก็ต้องมีอาหาร ก็ต้องพยายามดูความสมดุล ดูความสมดุลที่เราพอได้ขนาดไหน ทำนี้ไม่ให้ธาตุขันธ์ทัฬหิจิต

ถ้าไม่ให้ธาตุขันธ์ทับจิต เราศึกษาของเรา เราหาประสบการณ์ของเรา นี้ควบคุมได้ดูแลได้ เพื่อให้จิตของเรา ให้การปฏิบัติต่อเนื่อง ถ้าการปฏิบัติต่อเนื่องโดยสติสัมปชัญญะ เห็นไหม ถ้ามันสงบเข้ามา นี้จิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามามันจะมีความสุข พอจิตสงบเข้ามาเราก็ฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญา เพราะจิตมันสงบ มันฝึกหัดใช้ปัญญา มันจะเข้าสู่โลกุตตรปัญญา

ถ้าปัญญาเกิดขึ้นมาจากการวิปัสสนา ปัญญาเกิดขึ้นจากจิตสงบ คำว่าจิตสงบนะ เวลาจิตมันสงบ มันโล่ง เวลามันใช้ปัญญาไปแล้วมันจะลึกซึ้ง คิดเรื่องกายเหมือนกันนี้แหละ แต่ถ้าธรรมะทับจิตนะ เวลาคิดเรื่องกายเหมือนกัน เรื่องกายนะ เรื่องกายใครจะมีความชำนาญยิ่งกว่าทางการแพทย์เขา ทางการแพทย์ ตั้งแต่เรียนแพทย์เขาก็เรียนจากอาจารย์ใหญ่ ซากศพนี่ผ่าแล้วผ่าอีก เขาก็ศึกษาจากตรงนั้น แล้วเขาจะคัดเด็กที่มีปัญญามาศึกษาทางการแพทย์ ศึกษาทำไม? ศึกษามารักษาคนไข้ ศึกษาเพื่อรักษาชีวิตของคน แต่เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาเรื่องกาย ศึกษาเรื่องกายจากจิต ถ้าจิตมันสงบเข้ามาแล้วเห็นกาย มันไม่เหมือนกับทางการแพทย์ที่เขาศึกษาอาจารย์ใหญ่มา

เวลาเขาเป็นแพทย์ฝึกหัด เขาศึกษาจากคนไข้ เขาศึกษาจากสิ่งที่มีชีวิต เขาเรียนเฉพาะทาง จนเขามีความชำนาญของเขา เขามองเห็นภาพหมดเลย อย่างนั้นมันยังเป็นวิชาชีพ เห็นไหม นี่เป็นโลกๆ คำว่าโลกๆ ธรรมทับจิตๆ ถ้าแพทย์ที่เขาเป็นสัมมาทิฏฐิ เขาเป็นคนดี เขาจะทำการเพื่อสังคม แพทย์ที่เขาเอาสิ่งนี้เป็นวิชาชีพของเขา เขาหาเงินหาทองนะ เขาหาเงินหาทอง เขาหาผลประโยชน์ จากเรื่องความเจ็บไข้ได้ป่วยของมนุษย์ นี่มันก็อยู่ที่คุณธรรมในใจของแพทย์ แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมามันอยู่ที่คุณธรรมของธรรมหรือของกิเลสละ

ถ้ามันอยู่ที่คุณธรรมของกิเลส คุณกิเลสมันมีคุณธรรมด้วยหรือ กิเลสมันเอาธรรมะไปเอา ธรรมะมาอ้างอิง เห็นไหม นี่เป็นธรรมๆ ธรรมทับจิต ธรรมทับจิตหมายถึงว่ามันทับมา ก็อุปปีมา ทับลงไปที่จิต แล้วจิตมันคั่นรณะอะไรไม่ได้เลย มันไม่มีความจริงขึ้นมาจากจิตนั้นเลย ถ้ามันไม่มีความจริงขึ้นมาจากจิตอันนั้น มีความรู้ขนาดไหน คุณศึกษาทางการแพทย์ เขาเรียนจบแพทย์มา เขาไปทำวิชาชีพอื่นเยอะเยอะไป เดียวนี้เขาจบแพทย์ แต่เขาไปทำธุรกิจ เขาไปทำการค้าต่างๆ เขาไม่เอาวิชาชีพมาใช้ เขาไปทำอาชีพอื่นเยอะเยอะไปหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจมันมีสติสัมปชัญญะ เห็นไหม แล้วถ้ามันทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามา มันลึกซึ้งเข้ามามันจะเป็นธรรมขึ้นมา นี่มันจะเป็นธรรมขึ้นมาจากจิต ถ้าจิตมัน

เป็นธรรมขึ้นมา มันจะเป็นธรรมขึ้นมาจากจิตใจใหม่ แต่เมื่อธรรมะมาทับจิต เมื่อธรรมะมาทับจิต นี้มีทิวฏฐิมานะอวดตัวว่ารู้ว่าแน่ อวดตัวว่าศึกษาธรรมมา มีธรรมในหัวใจ แต่ไม่มีความจริงในหัวใจแม้แต่น้อยเลย แต่ถ้าเป็นความจริงของมันขึ้นมาละ

ถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมา เห็นใหม่ นี่หลวงตาท่านจบมหามาเหมือนกัน เวลาท่านจบมหาแล้วท่านอยากจะประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านบอกเลขนะ จบมาท่านเรียนของท่านมหา ๓ ประโยค ๓ ประโยคเป็นแผนที่คุณดำเนินที่ไปได้แล้ว แต่ท่านก็ยังสงสัยว่า แล้วนิพพานมีจริงหรือเปล่า นิพพานจะเป็นจริงหรือเปล่า ทั้งๆ ที่ศึกษานิพพานมานานนั้นแหละ ฉะนั้น ถ้ามีอาจารย์องค์ใด ถ้ามีครูบาอาจารย์องค์ใดซึ่งนำเราได้ บอกชี้ถึงทางเดินของจิตให้หมดความสงสัยได้ จะถืออาจารย์องค์นั้นเป็นอาจารย์ของเรา เป็นผู้ชี้หน้าเรา

ไปหาหลวงปู่มั่น เห็นใหม่ หลวงปู่มั่นบอกว่า “มหา มหามาหาอะไร มหามาหานิพพานใจใหม่ นิพพานไม่ได้อยู่ภูเขาเลากา นิพพานไม่อยู่ในสิ่งใดๆ หมดทั้งสิ้น นิพพานมันอยู่ที่ใจ”

ที่นี้นิพพานอยู่ที่ใจ คนชี้ถูกที่ แล้วชี้เป็นด้วย แล้วเรียนมาก็เรียนมาจบแล้วเหมือนกัน เรียนมาเหมือนกัน แต่ไม่มั่นใจว่ามันอยู่ตรงไหน นี่หลวงปู่มั่นท่านพูดไว้ เห็นใหม่ ไม่ให้ธรรมทับจิต ธรรมทับจิต ถ้าธรรมทับจิต เราต้องเดินออกมาจากธรรมก่อนแล้วค่อยมาปฏิบัติละ

“มหา มหาเรียนมาเป็นถึงมหานะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ แต่เพราะกิเลส คุณวิเศษของกิเลสมันไปแย่งชิงธรรมอันนั้นมาว่าเป็นของเรา ถ้ากิเลสมันไปแย่งชิงว่าเป็นของเรา อวดรู้ว่ารู้ อ้างว่ารู้เข้าใจ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมามันจะมาเตะ มาถีบกัน คือมันจะมาขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่มันจะเกิดขึ้นตามความเป็นจริงที่ใจเราจะเป็น”

เพราะนั่นมันเป็นทฤษฎี นั่นเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมวินัย เป็นศาสดาของเรา ศาสดาของเรา มันเป็นสมบัติของศาสดา ศาสดาวางธรรมวินัยนี้ให้เราศึกษาศึกษามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ ไม่ได้ศึกษามาว่าเป็นของเรา ศึกษามาก็เป็นความจำอยู่แล้ว จำมาแล้ว กิ่งง จำมาแล้วเดี๋ยวก็ลืม ลืมก็ทบทวน เดียวก็เปิดหนังสือ เปิดหนังสือ เปิดแล้วก็เป็นชื่อ เป็นชื่อมัน ก็นี่ธรรมทับจิต เห็นใหม่

“มหา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ เกิดไว้บนศิรยะ เกิดไว้บนศิรยะ”

เรามาศึกษากัน เราเป็นชาวพุทธ ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรม และวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เราจะมีศาสนาพุทธมาให้เรานับถือ หรือ ที่เรานับถือศาสนาพุทธ เรานับถือศาสนาพุทธเรา นี่ศาสดาของเราใช่ไหม สอนถึงการเกิด และการตายใช่ไหม ให้เราทำบุญกุศลอยู่ที่นี่ มีคุณมีบุญกุศลขนาดไหน เราจะไปดูถูกดูแคลนที่ ไหน

ไม่ใช่ดูถูก ดูแคลนเลย แต่คุณพิเศษของกิเลสมันเอามาอ้างอิง คุณพิเศษของกิเลสมันจะ มาทำร้ายเราใช่ไหม ฉะนั้น หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า “สิ่งที่ศึกษามาเกิดไว้บนศีรษะนะ แล้วใส่ ลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้มหา ให้ปฏิบัติไปก่อนนะ ถ้าปฏิบัติไป ถ้าความจริงมันเกิดขึ้นกับใจ ของเรา นี่พอธรรมมันเกิดขึ้นกับใจของเรา สิ่งที่เราศึกษามา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าที่เราใส่ลิ้นชักไว้ แล้วลั่นกุญแจไว้ นั่นนะ มันจะออกมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เห็นไหม ไม่ให้ธรรมมาทับจิตก่อนไง”

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ แล้วใส่ลิ้นชักไว้แล้วลั่นกุญแจไว้ด้วย อย่า ให้มันออกมาเทียบมาเคียง มาให้กะแนนตัวเอง มาเป็นประเด็นให้ตัวเองสงสัย มาเป็นประเด็นให้ ตัวเองล้มลุกคลุกคลาน ไม่ให้ธรรมทับจิตใจ ให้จิตมันเป็นธรรมขึ้นมา แล้วพอจิตเป็นธรรมขึ้นมา เห็นไหม นี่ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ทับจิต เราก็ปฏิบัติกันล้มลุกคลุกคลาน

ถ้าธรรมทับจิตนะมันเป็นการโอดการอดอยู่ในหัวใจนั่นล่ะ ฉันทเรียนมา ฉันทรู้ ฉันทมีความ เข้าใจ...แล้วตัวเองล่ะ ธรรมะมันทับคั่นๆ ไม่หลุดเลย ธรรมะมันทับแบนแต่แค่อยู่ใต้ธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราละ สาธุ ธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องหมายชี้ทาง พอชี้ทาง ทางที่จะเกิดขึ้นจะเกิดขึ้นจากเรา ถ้าเกิดขึ้นจาก เรา ทางมันอยู่ที่ไหนล่ะ มรรคเอก นี่ทางอันเอก มัคโคทางอันเอก เห็นไหม เราจะทำทางของเรา

นี่เวลาเราปฏิบัติกัน การศึกษาของเรา เขาบอกว่ามรรค ๘ สัมมาอาชีวะเราก็เลี้ยงชีพชอบ ทำชอบ นั่นมันเป็นการเลี้ยงชีพ เป็นการเลี้ยงชีพทางฆราวาส แต่เวลาเราจะปฏิบัติของเรา การเลี้ยง ชีพ เห็นไหม จิตมันคิดอะไร? จิตมันคิดแต่ความโลภ ความโกรธ ความหลง นี่มันเลี้ยงชีพผิด ถ้า จิตมันคิดเสียสละ จิตมันคิดอยากมีคุณธรรม จิตมันมีสติสัมปชัญญะยับยั้ง เห็นไหม นี่ สัมมาอาชีวะ ถ้าเราเลี้ยงชีพได้ถูก ความคิดที่ดี ศรัทธาความมั่นคงในใจมันพอใจจะทำ ถ้ามันทำ ของมันขึ้นมา มันทำด้วยความสดชื่น ชื่นบาน ความชื่นบาน ปฏิบัติด้วยความชื่นบาน ไม่ได้ปฏิบัติ

ด้วยความคอดกณะ เวลาปฏิบัติด้วยความคอดกเลย ทุกข์อีกแล้ว จนเบื่อหน่ายไม่อยากเข้าทาง
จงกรม จนเบื่อหน่าย

นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพาศปฏิบัติอยู่ ท่านก็ค้นคว้าของท่าน ท่านทำ
ของท่าน ท่านเห็นนะเวลาจิตเสื่อม เวลาจิตมันดีจิตมันเสื่อม ความเศร้าหมองความฟุ้งไสใจ
ท่านรู้ของท่าน แล้วในวงกรรมฐานของเรา เรื่องอย่างนี้มันมี เห็นไหม เวลาจิตมันเสื่อม เสื่อม
เพราะเหตุใด? เสื่อมเพราะเรารักษาไม่ถูก รักษาไม่เป็น แต่ถ้าจิตมันเสื่อมแล้วเจริญละ มันเจริญ
ขึ้นมา เห็นไหม นี่ไม่ให้ธาตุขันธ์ทับจิต มันต้องดูแลรักษาขนาดนั้น ถ้าดูแลรักษา สิ่งที่รักษายาก
ที่สุดคือรักษาใจ

เพชรนิลจินดาเวลาไปเก็บไว้ในตู้นิรภัย เขาใส่กุญแจก็จบแล้ว แต่ถ้าของเราละ นี่เดี๋ยวมัน
แฉลบ เดี่ยวมันเร่ร้อน เดี่ยวดี เดี่ยวร้าย รักษายากนัก เวลาดีก็ดีที่สุดๆ เลย เวลามันร้ายนะมันทำลาย
แม้แต่ตัวเองได้เลยละ แล้วรักษาอย่างไร? ตั้งสติไว้ ให้กำหนดพุทโธไว้ ถ้ามันพุทโธไม่ได้ เรามี
ความรู้สึกนึกคิดมาก เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ มันคิดสิ่งใด ตามมันไป พอ
ตามมันไป เวลามันปล่อยวางขึ้นมา ปล่อยวางแป๊บ เดี่ยวก็คิดอีกใหม่ๆ ถ้าเราชำนาญขึ้นๆ มันจะมี
หลักของมันแล้ว ถ้ามีหลักของมันปั๊บ ปัญญาอบรมสมาธิมันก็ได้

พอปัญญาอบรมสมาธินะ ปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นสมาธิขึ้นมาเดี๋ยวมันก็ออกไปคิดอีก
เราก็ใช้สติตามไป เห็นไหม มันทำบ่อยครั้งเข้าๆ มีความชำนาญมากขึ้นๆ ชำนาญมากขึ้นจนจิตมัน
สงบ จิตสงบมันเห็นของมันนะ เวลามันสวอยอารมณ์เราเห็นเลยละ พอเราเห็น นี่สิ่งที่มันสวอย
อารมณ์เพราะจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ามันเห็นนะ เวลาทางการแพทย์
เห็นใหม่ เขาเห็นกาย เขาฝึกกาย นี่แพทย์ฝึกหัดเขาก็ฝึกขึ้นมา ผู้ที่ชำนาญการแล้วผ่าตัดสมอง
ผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจต่อเส้นเลือดต่างๆ เขามีความชำนาญของเขา เขาทำของเขาจนมีความชำนาญ

ในการปฏิบัติของเราก็เหมือนกัน ถ้าในการปฏิบัติของเรา เห็นใหม่ ถ้าจิตมันสงบแล้วเวลา
มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นจากจิต พอเห็นจากจิตขึ้นมาละ เห็นเป็นนิมิต ถ้า
เห็นเป็นนิมิต ถ้าจิตเราสงบ จิตมีกำลัง เห็นใหม่ นิมิตนั้น นี่เห็นกาย กายจะตั้งอยู่ ถ้ากำลังเราไม่พอ
มันแฉ็บๆ แฉ็บๆ มันเร็วขึ้นมามันเห็นผ่านๆ เห็นผ่านๆ แม้แต่จิตเราไม่มีกำลัง เวลาเห็นสิ่งใด มัน
เคลื่อนไป มันเคลื่อนที่ กำลังมันไม่พอ

ถ้ากำลังไม่พอนะ คุณิเราจะผ่าตัดคนที่ไม่ได้วางยาสลบได้ไหม เราจะผ่าตัดคนไข้ คนไข้ต้องวางยาสลบไข้ไหม พอวางยาสลบเขาจะผ่าตัดสมอง ผ่าตัดสิ่งใดเขาผ่าตัดของเขาได้ทั้งนั้นแหละ เพราะคนไข้วางยาสลบอยู่ คนไข้ไม่มีความรู้สึกอยู่ตอนนั้น เขาทำสิ่งใดก็ได้ แต่ถ้าคนไข้ที่ไม่ได้วางยาสลบ ลองผ่าไปสิ คิ้นตายเลย แล้วเราผ่าไม่ได้หรอก มีแต่ความเสียหาย

จิตไม่สงบจริง จิตไม่มีหลักเกณฑ์จริง นี่เวลาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันเหมือนกับไม่ได้วางยาสลบ มันไม่ชัดไม่เจนของมัน ถ้าไม่ชัดไม่เจนของมัน เราต้องกลับมาทำพุทโธของเรา กลับมาทำพุทโธของเรา ถ้าพุทโธของเรามันชัดเจน พุทโธกำลังมันพอขึ้นไป นี่เห็นภาพสิ่งใดหนึ่ง ถ้าหนึ่ง เราพิจารณาของเราได้ พิจารณานี้มันจะเป็นไปของมันอย่างนั้น นี่พูดถึงความเป็นจริงนะ ความเป็นจริงของจิตที่มันรู้มันเห็นของมัน เห็นไหม

จิตมันจะเป็นธรรมขึ้นมามันมีเหตุมีผลของมัน ถ้าจิตมันจะเป็นธรรมขึ้นมา ไม่ใช่ธรรมทับจิต ถ้าธรรมทับจิต เพราะจิตมันมีกิเลส มีอวิชชา มันทับลงไป มันไม่มีสิ่งใด แล้วอย่างที่ว่าวางยาสลบๆ ถ้ามันทับไป เรารู้ตัวทั่วพร้อมนี้มันสลบเลยละ เพราะมันไม่ก้าวหน้า แต่ถ้าเป็นความจริงของเราละ พอจิตมันสงบแล้วมันฝึกหัดใช้ปัญญา ทั้งๆ ที่เวลาเราใช้ปัญญา ธรรมทับจิตๆ ถ้ามีสติปัญญานะ มันจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามีปัญญานะ เวลาพิจารณาของมันไป มันจะปล่อย พอปล่อย จิตมันจะปล่อยแล้วมันจะมีความสุขของมัน

ถ้ามีความสุขของมัน เพราะอะไร เพราะเวลาปล่อยแล้ว แล้วทำอะไรต่อไปละ ทั้งๆ ที่ธรรมทับจิต เราศึกษามาก เรารู้มาก เวลามันปล่อยแล้วงงนะ ปฏิบัติไม่ได้ ธรรมทับจิตมันก็งง สงสัย เวลาถ้าทำขึ้นมาสั่มหล่น เพราะมีความรู้มาก ความรู้อันนี้มันเป็นสัญญาจำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว แล้วถ้าพิจารณาของเราไป จิตมีวาสนานี้มันสั่มหล่น มันเป็นไป พอเป็นไปมันฟลุค มันฟลุคเพราะอะไร เพราะจิตมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว

คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่อาการของใจนี้ทั้งนั้นแหละ คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ชี้เข้ามาที่การแก้กิเลสตั้งแต่ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล นี่คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะขึ้นต้นเป็นอย่างนี้ไปเลย

ตั้งแต่ปุณฺณ ปุณฺณ เห็นไหม คุณิปุณฺณคนหนา พอคนหนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์อนุปุพพิถาก่อน ให้เขามีศรัทธามีความเชื่อของเขา พอเขามีความเชื่อของเขา นี่พอเขา

มีความเชื่อของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเทศน์เรื่องอริยสัจ ถ้าจิตปุถุชน กัลยาณปุถุชน เพราะจิต เราทำจิตของเราสงบ เพราะจิตของเราเป็นปุถุชนคนหนา ทำความสงบได้ยาก

พอทำความสงบบ่อยครั้งเข้า นีรูบ รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ถ้าเรามีสติปัญญา เราพิจารณาของเราแล้ว รูปก็ส่วนรูป เขารู้รูปคือรูปชั่ว เสียง นีรูบ รส กลิ่น เสียง มันก็เป็นธรรมชาติของมันอยู่อย่างนั้นแหละ มันมีแก่นสารของมันในตัวของมันเองอยู่อย่างนั้นแหละ แต่เราไปให้ค่ามันมากขึ้นหรือน้อยลง เราไปให้ค่ามันเอง นีมันบุชา เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

พอเรามีสติปัญญาขึ้นมา ปัญญาอบรมสมาธิ พิจารณารูป รส กลิ่น เสียง เวลามันเห็นโทษของมัน มันเห็นโทษมันก็ปล่อย ปล่อย พอปล่อยบ่อยครั้งเข้าๆ นีรูบ รส กลิ่น เสียง...อ้อ! ที่มันฟังมันชาน ที่มันทุกข์มันยากอยู่นี้ ก็รูป รส กลิ่น เสียงนั้นแหละมันมายุ่เห่ มันมาเร่งเร้าให้จิตนี้คิดตามมันไป พอมีสติปัญญาเราก็เห็นโทษของมัน พอเห็นโทษบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดแล้วมันขาดนะ มันขาดเลยนะ รูป รส กลิ่น เสียง ก็เก้อๆ เลย เพราะรักษาจิตไว้ด้วยปัญญา จิตมันจะเป็นสมาธิเลย รูป รส กลิ่น เสียงไม่สามารถเข้ามา จิตมันไม่รับรู้ เสียงมาก็ผ่าน รูปมาก็ผ่าน ทุกอย่างผ่านหมด มันดูแลจิตของมัน เห็นไหม นี่กัลยาณปุถุชนคือรักษาสมาธิได้ง่ายไง

พุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่ก็เหมือนกัน พุทโธ เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง พุทโธมันก็คิดร้อยแปดนี้แหละ มันไม่ยอมพุทโธ ไม่ยอมพุทโธ มันก็คิดของมันไป แต่มีสติปัญญาพุทโธ พุทโธ พุทโธ จนเห็นโทษของมัน ถ้าอยู่กับพุทโธ เราไม่ได้ใช้ความคิดเปรียบเทียบ มันอยู่กับพุทโธ พุทโธ พุทโธถ้ามันเป็นพุทโธเสียงเอง ถ้ามันเป็นพุทโธเสียงเอง มันไม่ออกรับรู้รูป รส กลิ่น เสียง เห็นไหม ถ้าไม่ออกรับรู้รูป รส กลิ่น เสียง นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์อนุปพิทกาก็เพื่อให้จิตใจของคนควรแก่การงาน

เวลาเราปฏิบัติของเราเพื่อจะให้ใจของเราเป็นธรรมๆ ขึ้นมา จิตของเราต้องมีหลักมีเกณฑ์ของเรา ถ้าจิตของเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ จิตของเราอยู่ได้พญามาร อยู่ได้ความรู้สึกนึกคิด อยู่ได้กิเลส ตัณหาความทะยานอยาก มันคิด ตริกธรรมะก็ตริกธรรมะโดยคุณวิเศษของกิเลสมัน ทำสิ่งใดนะฉันรู้ ฉันเห็น ฉันทำ ฉันได้ประโยชน์ ฉัน ฉันหมดเลย กิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลสไง สรรพสิ่งเป็นเรา เราเป็นสรรพสิ่งไปหมดเลยไง แต่ถ้าจิตเราสงบเข้าแล้วมันไม่เป็นเราละ นี่จิตเป็นจิต สมาธิเป็น

สมาธิ พอจิตสงบเข้ามา สมาธิมันปล่อยอะไรละ เพราะมารมันมายุแหย่ไม่ได้ มารมายุแหย่ไม่ได้ จิตมันก็ไม่เกาะในรูป รส กลิ่น เสียง มันก็ปล่อยตัวมันขึ้นมาเป็นสัมมาสมาธิ

พอปล่อยมาเป็นสัมมาสมาธิ เห็นไหม นี่ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา มันเป็นสัมมาสมาธิมันก็ว่าสัมมาสมาธินี้เป็นนิพพาน เพราะสมาธิเป็นความว่าง ความว่าง นิพพานเป็นความว่างมันก็ว่างของมัน เห็นไหม นี่ว่างอย่างนี้มันก็ว่างแบบหัวตอ มันว่างข้างนอก มันว่างจากจิตนี้ไม่ออกับรู้รูป รส กลิ่น เสียง แต่ตัวมันว่างไหม? มันว่างจากความไม่ออกไปรับรู้รูป รส กลิ่น เสียง มันก็อยู่ของมัน เห็นไหม อยู่ของมันแล้วทำอย่างไรต่อ? พอเดี๋ยวมันจางลงมันก็ออกคิดอีก

เพราะธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้น นี่เวลามันเป็นสมาธิมันก็อยู่กับสมาธิ พอออกจากสมาธิมันก็เป็นเหมือนเดิม รูป รส กลิ่น เสียง มันก็มีอำนาจเหนือจิตดวงนี้ นี่เสียงเขาเรียกใช้ก็วิ่งแล้ว เห็นรูปที่พอใจมันก็วิ่งหา ทุกอย่างมันไปหมดเลย เห็นไหม นี่มันว่างจากข้างนอกเข้ามา ถ้าว่างจากข้างนอกเข้ามา มันปล่อยรูป รส กลิ่น เสียงมา มันก็เป็นสัมมาสมาธิ พอสัมมาสมาธิ พอมันเห็นนะ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่ใจจิตจะเป็นธรรมขึ้นมาจะ

จิตจะเป็นธรรม เป็นธรรมเพราะการฝึกหัด เป็นธรรมเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ มา ๖ ปี ใครๆ ก็ว่าเป็นศาสดา ใครๆ ก็ว่าเป็นพระอรหันต์ สอนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหมดแล้ว นี่ธรรมทัບจิต ธรรมของคุณวิเศษของกิเลสนะ ไม่ใช่ธรรมแท้ๆ ค่าย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ทับ ไม่รับรู้ พอปฏิบัติถึงที่สุดแล้วไม่มีคุณธรรมจริง ท่านทั้งหมดเลย แล้วท่านมาศึกษาของท่านเองจนเป็นธรรมขึ้นมาจากในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พวกเราก็มาศึกษากันแล้วก็มาทับในหัวใจเรา รู้เห็นไปหมดเลย อธิบายนิพพานได้ทุกอย่างเลย นิพพานมันยังมีขอบมีเขต ยังมีสุขาวดีบนนิพพานอีก นิพพานยังมีหลายชั้นหลายตอน อธิบายนิพพานไปเป็นคั้งเป็นแควเลย แต่มันทับจิตไว้ จิตไม่รู้เรื่อง

แต่ถ้าเราปฏิบัติตามกรรมฐานของเรา เห็นไหม นี่เวลาจิตสงบแล้ว ถ้าจิตคนมีอำนาจวาสนา นะ มันจะเกิดขึ้นทันที จิตสงบ น้ำใสจะเห็นตัวปลา จิตสงบแล้วจะเห็นฉลาม เห็นมาร เห็นต่างๆ ที่มันเคยชักนำจิตนี้ให้หลงไหลได้ปลื้มไปกับมัน ถ้าเราเห็นของเรา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เพราะมันเห็น เห็นนั่นแหละคือเห็นกิเลส ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันสะท้อนหัวใจไง สะท้อนหัวใจเพราะมันสะท้อนกิเลส

ถ้ามันพิจารณาของมัน เห็นไหม นี่โศดาปัตติมรรค มักโคทางอันเอก โศดาปัตติมรรค โศดาปัตติมรรคเพราะเหตุใด โศดาปัตติมรรคเพราะจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

แต่ถ้าธรรมทับจิตนะ มันก็คิดถึงเรื่องกาย เรื่องเวทนา เรื่องจิต เรื่องธรรมเหมือนกัน แต่เหมือนกันโดยคิบบๆ เหมือนกัน เห็นไหม คุณเวทนาคืออะไร? ก็สุขกับทุกข์ใจ แล้วสุขกับทุกข์ใจใหม่ล่ะ กายก็เห็นกันอยู่นี่ไง นี่กาย เวทนา จิต จิตก็เดี๋ยวคิดดีคิดชั่วใจ อ้าว ธรรมะ ธรรมะมันคิดให้ปล่อยวางก็ปล่อยวางใจ เห็นไหม ธรรมะมาทับไม่เห็นตัวมัน

แต่ถ้าจิตมันเป็นอิสระ มันเป็นสัมมาสมาธินะ มันก็มีความสุขอยู่แล้ว แล้วถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง อู้ฮู! มันขนพอง มันสะเทือนกิเลส พอมันสะเทือนกิเลส พอมันเห็น ถ้าจิตมีหลักมีเกณฑ์ มันพิจารณาของมันได้ มันแยกแยะของมันนะ แยกแยะ นี่โง่ มรรค มรรคสามัคคี มรรคมันเริ่มออก เห็นไหม งานชอบ เพียรชอบ

มันมีงานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ นี่ความชอบธรรมในการประพฤติปฏิบัติ พอมันชอบธรรมในการประพฤติปฏิบัติ นี่สิ่งที่ว่านักมวยใหม่ที่ออกเริ่มชกใหม่มันจะเก๋ๆ เงินๆ ทำสิ่งใดก็ขาดตกบกพร่องไปหมด นักปฏิบัติใหม่ เวลาออกพิจารณา เห็นไหม เวลาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมใหม่ๆ พิจารณาแล้วถ้านักมวยขึ้นชกครั้งแรกแล้วขณะนั้นอกมันก็ภูมิใจ ได้รางวัลด้วย เราพิจารณาจิตครั้งแรก พิจารณาบ่อยๆ ถ้าจิตเรามันปล่อย เห็นไหม มันปล่อยมันก็พอใจมาก นี่ถ้าพิจารณาแล้วมันปล่อย มันปล่อย ตทั้งหมดาน มันปล่อยมาแล้วก็มีความสุขใจ

ความสุขจากจิตที่สงบ พุทโธ พุทโธนี่พุทธานุสติ ปัญญาอบรมสมาธิถ้าจิตมันปล่อยเข้ามา มันก็เป็นพื้น เป็นฐาน สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ฐานที่ตั้งแห่งการงานคือจิตสงบ จิตมีพื้นฐาน จิตมีพื้นฐานจิตก็ฝึกหัดทำงาน จิตฝึกหัดวิปัสสนา วิปัสสนา วิปัสสนาในสัkkายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิลัพพตปรามาส

สัkkายทิฏฐิ ทิฏฐิความเห็นผิด ทิฏฐิมานะในใจ ทิฏฐิมานะอยู่ที่จิตใต้สำนึก จิตใต้สำนึก เห็นไหม นี่ที่ว่าจิตใต้สำนึกของคน เวรกรรมของคนสร้างมาไม่เหมือนกัน โทสจริต โมหจริต โลกจริต สิ่งที่เป็นจริตนิสัย ถ้าเป็นโทสะ เห็นสิ่งใดมีแต่ไฟ ถ้าเป็นโลภะ ไม่ต้องใครมาน้ำมันหลงไปแล้ว สิ่งที่มันหลง เวลามันพิจารณาไปมันจะร้องจะถอนอวิชา สิ่งที่เป็นพญามาร มารในหัวใจ สิ่งที่ยังโยชนร์้อยรัดจิตไว้ พิจารณาแก้ไข พิจารณาแยกแยะมันบ่อยครั้งเข้า

คำว่า “แยกแยะ” พิจารณาซ้ำแล้วมันเป็นไตรลักษณ์ อะไรเป็นไตรลักษณ์? นี่เป็นไตรลักษณ์ พระไตรลักษณ์เขียวนะ นี่ลักษณะ ๓ ลักษณะอยู่ในพระไตรปิฎก ศึกษาตามนี้ลักษณะของไตรลักษณ์จะเป็นอย่างนั้น จะเป็นอย่างนั้น แล้วเวลามันเกิดขึ้นมันเร็วมากนะ พับๆ เลย ถ้ามันเร็วขึ้นมา แต่สติเราทันหมด มีสติมีปัญญา นี่เร็วขนาดไหนสติปัญญามันเร็วกว่า มันบริหารจัดการไป วิปัสสนามันปล่อยวางไป แล้วมันปล่อยวางอย่างไร มันแยกแยะของมันอย่างไร มันแยกแยะแล้วมันปล่อยวางของมัน

ปล่อยวาง ความปล่อยวางก็มีความสงบ ปล่อยวางเพราะจิตสงบนี้สงบจากวิปัสสนา เวลาจิตที่มันเป็นสมณะนะ พุทโธ พุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ เวลาปล่อยมานี้ว่างจากข้างนอก เห็นไหม ว่างจากข้างนอก ข้างในไม่ว่าง ข้างในนี่จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส นี่ต่อของจิต จิตที่มันเป็นกิเลสล้วนๆ แต่มันสงบระงับเข้ามาจากสามัญญสำนึก มันก็เป็นสมณะ มันเป็นสัมมาสมาธิ แต่เวลาจิตมันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่คือการเห็นกิเลส

การเห็นกิเลสนะ พอเราเห็นกายนี้มันขนพองสยองเกล้า มันสะเทือนกิเลส นี่ถ้าเวทนาเป็นเรา เราเป็นเวทนาใช่ไหม เวทนามันก็เจ็บปวดอยู่ที่นี่ พิจารณาเวทนา เวลามันปล่อยเวทนามันก็เป็นอิสระ พอเป็นอิสระ พอจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันจับเวทนา มันพิจารณาเวทนาอีก นี่จิต เห็นไหม จิตจับเวทนา ถ้าจิตจับเวทนามันพิจารณาเวทนาได้ แต่ถ้าเวทนาเป็นเรา ถ้าเวทนาเป็นเราละ เวลานั้นใหม่ๆ เวลามันเจ็บปวด ยิ่งอยากให้หายยิ่งปวดมากเลย เพราะเวทนากับจิตมันเป็นอันเดียวกัน แต่เราพิจารณาซ้ำพิจารณาซากจนมันปล่อยเวทนา ปล่อยวางเวทนา

เวทนาสักแต่ว่าเวทนา จิตสักแต่ว่าจิต แล้วถ้าจิตมันออกจับเวทนา นี่จิตออกจับเวทนา มันพิจารณา เวทนามันคืออะไร เวทนามันตั้งอยู่บนอะไร เวทนามันมาจากไหน เวลาเราไม่เจ็บปวด เวทนามันไม่มี...เวทนามันก็เป็นนามธรรมใจ ที่นี้เป็นนามธรรม เห็นไหม ถ้าจิตมันจับเวทนาได้ มันก็เป็นวิปัสสนา แต่ถ้าเวทนาเป็นเรามันก็เป็นสมณะ นี่เวลาพิจารณาเวทนามันก็มีซบมีซ้อน เวทนานอก เวทนาใน เวทนา มันยังมีลูกเวทนา หลานเวทนา ปุ่เวทนา ย่าเวทนา เวทนามีเวทนาที่เข้มข้น เวทนาที่เจือจาง นี่วิปัสสนาไปมันจะมีรายละเอียดอีกมหาศาลเลย

รายละเอียดอย่างนี้ไม่ต้องไปรู้ทั้งหมด เอาอย่างใดอย่างหนึ่งในปัจจุบัน ในปัจจุบัน ในเบื้องหน้าเรา สิ่งใดที่เราต้องพิจารณา สิ่งใดที่เกิดขึ้นมาจับสิ่งนั้นแล้วพิจารณาเลย ถ้าจิตมันมีหลักมีเกณฑ์นะ จับพิจารณา ถ้าจิตไม่มีหลักมีเกณฑ์ วาง จิตไม่มีหลักมีเกณฑ์หมายความว่าจับสิ่งใด

แล้วมันก็ไม่สะดวกไปสักอย่างเลย ทำอะไรก็อึดอัดขัดข้องไปหมดเลย ทำอะไรก็จะไม่ได้ผลไปสักอย่างเลย วางไว้แล้วทำความสงบของใจก่อน คนเราเวลานั้นน้อยยาก อ่อนเพลีย จะไปทำสิ่งใดนี้ทำได้ ทำงานทำได้ แต่งานนั้นมันก็ไม่เรียบร้อยหรอก แต่ถ้าจิตใจนะ เวลาสมาธิมันไม่พอ ไปทำสิ่งใดแล้วมันจับต้นชนปลายนี้ทำไม่ถูกเลย แล้วไม่มีอะไรตั้งใจสักอย่างเลย แล้วถ้ากิเลสมันสวมเข้ามานะ คุณวิเศษของกิเลสมันสวมเข้ามานะ มันจะบอกเลยว่า เห็นไหม ปฏิบัติมาขนาดนี้ ทุกข์ยากขนาดนี้ ยิ่งปฏิบัติไปข้างหน้ามันจะทุกข์ยากไปกว่านี้อีกนะ นี่มันทำให้เราแห้งหมดเลย

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนานะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ไม่มีใครอยู่ค้ำโลกหรอก ทุกชีวิตนี้ต้องพลัดพรากไป แล้วสิ่งที่เราทำมา เราทำมาเพื่อเสริมสร้างบารมีของเรา ปฏิบัติแล้วถ้ามันจะขนาดไหนเราก็ได้ปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดมาเป็นชาวพุทธ เห็นไหม ชาวพุทธเขาเป็นชาวพุทธกันที่ทะเลเบียนบ้าน เขาไม่เคยทำสิ่งใดเลยในภาคปฏิบัติ ในภาคปฏิบัติ หมายถึงเป็นเนื้อหาของศาสนาพุทธเรา บำเพ็ญตบะ บำเพ็ญเพียรเพื่อชำระล้างกิเลส

นี่สติ สมาธิ ปัญญา สติ สมาธิ ปัญญา เป็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เราฝึกหัด แล้วกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจเราก็ไม่รู้จักชื่อ เราก็ไม่เคยเห็นมาทั้งนั้นนะ สิ่งใดที่อึดอัดขัดข้อง สิ่งใดที่ทำแล้วมันมีแต่ความทุกข์ร้อน นั่นแหละมันคือกิเลส เห็นไหม เราได้ฝึกหัด ได้แยกแยะ ได้ทำความรู้จัก

จิตใจของเรา คนที่ได้รู้จักจิตใจของตัวเอง คนที่รู้จักทำความละเอียด ทำจิตใจของตัวเองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย กับคนที่ไม่รู้จิตใจของตัวเอง แล้วให้พญามาร ให้กิเลสตัดหาความทะยานอยากเป็นคนบัญชาการจิตใจของคนคนนั้นให้วิ่งเต้น ให้เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะตามแต่กิเลสมันบัญชาการ คนไหนจะมีประโยชน์มากกว่า เห็นไหม ถ้าจิตมันมีสติปัญญาขึ้นมา มันจะมีความรู้สึกนึกคิดอย่างนี้ขึ้นไป นี่กิเลสมันจนด้วยเหตุผลนะ มันก็เบาตัวลง

ถ้ากิเลส เราไม่มีเหตุผลของมันนะ “ทำมาจนขนาดนี้ ปฏิบัติมาตั้งแต่หนุ่มจนแก่ แก่จนปานนี้แล้วยังทำไม่ได้” เวลาพระสารีบุตรเป็นห่วงแม่มาก ว่าแม่มีลูกเป็นพระอรหันต์ตั้งหลายองค์ แต่แม่ยังเป็นมิถิลาทัญญูอยู่ แล้วจะทำอย่างไร จะทำอย่างไร อยากจะให้ใครไปแก้แม่ อยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาแม่ เวลาตัวเองตรวจสอบแล้วก็ต้องเป็นตัวเองนั่นละ

เวลาจะไปโปรดแม่ เห็นไหม นี่แม่คิดเลย “บวชตั้งแต่หนุ่มยันแก่ วันนี้คงจะมาสึกที่บ้าน” เพราะไม่เคยมา ไม่เคยมาที่บ้าน พอมาที่บ้าน แม่ของพระสารีบุตรคิดอย่างนั้นเลย เวลาคิดอย่างนั้น

นี่พระสารีบุตรท่านรู้แล้วละ แต่วันนี้จะเป็นวันที่ท่านจะสิ้นอายุขัย แล้วท่านจะมาสิ้นอายุขัยในห้องที่ท่านเกิดไง พอเข้าไปอยู่ในห้องนั้น เพราะท่านมีโรคประจำตัวคือโรคถ่ายท้อง กินนั้นเทวดาลงมาอุปัฏฐาก เห็นแสงพุ่งเข้าไปในห้องไง อู๊ย! แม่ก็ตื่นตื่น ถามว่า “ลูก ไครมานะ”

“นี่เทวดา”

ก็ยังปกติอยู่ แต่พอดีกขึ้นไปแสงมันสว่างขึ้น มันแจ่มแจ้งขึ้น วิ่งเข้าไปอีก

ถามว่า “ลูก ไครมานะ”

“พรหมมา”

“ไอ้โฮ!”

นี่เพราะอะไร เพราะพรหมณ์เขาถือพรหมไง เขาถือว่าพรหมนี้สูงสุดไง แล้วพรหมยังต้องอุปัฏฐากลูกเรา ทำไมลูกเรามีอำนาจวาสนาขนาดนั้น นี่พระสารีบุตรเทศน์ถึงคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเทวดา อินทร์ พรหมก็เป็นผู้ดูแลอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่าการถึงคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แม่ของพระสารีบุตรมีดวงตาเห็นธรรมเป็นพระโสดาบันขึ้นมาเลยนะ

“บวชตั้งแต่หนุ่มยันแก่ เดี่ยวนี้จะมาสึกที่บ้าน” แต่เวลามีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมานี่ร้องไห้ ร้องไห้ว่า “ลูกไม่รักแม่ ลูกไม่รักแม่ ถ้าลูกรักแม่ลูกต้องบอกแม่มานานแล้ว” แต่ตอนเย็นเดินเข้ามา แม่ยังนึกว่าจะมาสึกเลยนะ นี่เวลาคุณของกิเลสมันมีขนาดนั้น มันปกปิดไปหมดเลย แล้วเวลาจะให้คุณของธรรมมันแสดงตัวออกมา เห็นไหม

ฉะนั้น ถ้าเราไปศึกษาธรรม ถ้าธรรมทับจิตมันก็ยิ่งกลายเป็นว่าธรรมนี้ปกปิดไปเลย แล้วเราก็ล้มลุกคลุกคลานกันอยู่ ฉะนั้น เราศึกษามา ในการศึกษา โลกนี้เจริญด้วยการศึกษา คนต้องมีปัญญาทั้งนั้นแหละ แต่มันเป็นปัญญาทางโลก ปัญญาทางวิชาชีพ แต่ในการประพฤติปฏิบัติ เราศึกษามาขนาดไหน กิเลสมันก็จงหองพองขน กิเลสมันก็ชูหางว่าฉันศึกษามาก นี่ธรรมก็ทับจิต แต่ถ้าเราศึกษามาแล้วเราวางไว้ก่อน เราปฏิบัติของเราให้เป็นตามความเป็นจริงขึ้นมา จิตจะเป็นธรรม

จิตจะเป็นธรรมมันต้องเป็นตามความเป็นจริงขึ้นมา แล้วจิตจะเป็นธรรม ใครจะทำให้จิตนี้เป็นธรรมขึ้นมาละ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนชี้ทางให้เท่านั้น พวกเราที่นั่งเฉิบๆ ปวดๆ โหยๆ กันอยู่นี้ต้องชนะ ต้องปฏิบัติจนกว่าความเจ็บความปวดมันจะปล่อยวางหมด ถ้าเวลา มันปล่อยวางหมดนะ พิจารณาเวทนาจนสักแต่ว่าเวทนา นี่มันซาๆ ซาๆ นี่สักแต่ว่า คือจิตมันไม่เสวยเต็มปากเต็มคำ จิตมันแตะๆ ไว้ เห็นไหม นี่มันชานะ นั่งไปๆ มันซาหมดเลย นี่เวทนาสักแต่ว่าเวทนา มันไม่ไปลงที่จิต ไม่ไปลงที่สุข ไม่ลงไปที่ความปลอดโปร่ง และไม่ลงไปที่เจ็บ มันซาๆ อยู่ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา

ถ้าเราพุทโธซ้ำ หรือเราใช้ปัญญาลึกเข้าไป เวลามันปล่อยวางเลย นี่มันปล่อยวางเลย ถ้ามันปล่อยวางนะมันก็เป็นความสุข นี่เวทนาไม่สักแต่ว่า ถ้าเวทนาสักแต่ว่ามันก็เสมอกัน แต่ถ้าเราพิจารณาจนมันปล่อยวางหมด มันปล่อยวางหมด เห็นไหม จิตนี้เด่นมาก เด่นจากวิปัสสนาญาณ เด่นจากจิตที่จะเป็นธรรม จิตที่จะเป็นธรรม พิจารณาซ้ำ พิจารณาซาก ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม พิจารณาบ่อยครั้งเข้ามันจะปล่อยบ่อยครั้งเข้า มันอยู่ที่วาสนาของคน

จีปปาปัญญาปฏิบัติที่เดียวเป็นพระอรหันต์เลย แต่เวไนยสัตว์ ในเมื่อจรดนิสสัยเราสร้างมาแบบนี้ เวลาเราปฏิบัติเราคิดอย่างนี้จริงๆ นะ เราปฏิบัติเราทุกข์ยากขนาดไหนก็แล้วแต่ เอาจงค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้ากับหลวงปู่มั่นเป็นกำลังใจ องค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกษัตริย์ ออกไปสมบุดสมบันอยู่ ๖ ปีทุกข์ยากขนาดไหน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทุกข์ยากขนาดไหน ความทุกข์ของเราไม่เท่าท่านหรอก เพราะความทุกข์ของเรา ทุกข์ขนาดไหนมันก็มีประวัติหลวงปู่มั่นให้ศึกษา มันก็เป็นวิธีการที่หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติมาประสบความสำเร็จมาแล้ว เราเห็นร่องเห็นรอย เราเห็นทางเดิน

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา คุณหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมีพระไตรปิฎก มีธรรมวินัยขององค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไม่มีคนชี้หน้า เรามีร่อง มีรอย มีทางเดิน เราต้องมีความมุมานะ มีความอดุสาหะ ถ้าเรามีความมุมานะ มีความอดุสาหะ ในธรรมขององค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี อย่างน้อยต้องเป็นพระอนาคามี อย่างมากเป็นพระอรหันต์เลย ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ทำต่อเนื่องๆ มันจะทุกข์จะยากขนาดไหนกัดฟันทนแล้วทำเต็มที่เลย เพราะนี่จะเป็นสมบัติของเราละ

เราตั้งประเด็นขึ้นมาว่าถ้าเราตายแล้วจะไปไหน ถามตัวเอง เราตายแล้วจะไปไหน เราเชื่อไหมว่าเราตายแล้วจะไปไหน ถามตัวเองสิ นี่เพราะมันมีความสงสัย มันมีความไม่แน่ใจอยู่นั่นไง มันถึงต้องรีบค้นคว้า รีบประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา ถ้าพอถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว นี่ถามมันว่าตายแล้วจะไปไหน

มันจะถามว่า แล้วใครตาย ใครตาย เพราะอะไร เพราะเวลามันชำระล้างกิเลส เวลากิเลสมันขาดไปแล้วนี่ใครตาย เวลากิเลสมันตายไปแล้ว ทั้งๆ ที่สุภาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่นี่ กิเลสสิ้นไปจากจิตมันจะไปตายที่ไหน อะไรมันจะตาย? นี่มันไม่มีอะไรตายเพราะกิเลส อวิชชา มาร ไม่มี ทุกอย่างไม่มี มันเป็นภาระหน้าที่ พอมันสลัดทิ้งก็จบ ถ้ามันสลัดทิ้งจบ มันตายแล้วไปไหนล่ะ ตายก็อนุภาติเสสนิพพานไป จะได้ไปจบสิ้นกันที่ไฉน

แต่ถ้ามันยังมีกิเลสอยู่ เห็นไหม ตายแล้วไปไหน คำว่าตายแล้วไปไหน ถ้ามันยังมีสิ่งใดตายแล้วไปไหน สงสัยใช่ไหมต้องรู้ก่อน ต้องรู้ก่อน ต้องแก้ไข ต้องปฏิบัติของเรา เราต้องทำหน้าที่การงาน งานเรามีไฉน ถ้าถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้วงานมันไม่มีไฉน ถ้าเราปฏิบัติจนถึงสิ้นกิเลสแล้วงานมันไม่มี มันไม่มีมาร ไม่มีพญามาร ลูกมาร หลานมาร หลานมารที่อยู่บนหัวใจของเรา ที่มันจับมันไล่ให้ใจนี้ต้องไปเกิดไปตาย มันทำให้สิ้นสุดแห่งทุกข์แล้ว มันไม่มีพญามาร ไม่มีลูกมาร หลานมาร หลานมารคอยมาบังคับบัญชาให้จิตนี้ต้องเวียนตายเวียนเกิดตามอำนาจของมัน

เราพิจารณาของเรา พิจารณา ถ้าขณะมัน ขณะมันที่ไฉน เห็นกิเลสเห็นกิเลสที่ไฉน เพราะกิเลสนี้เป็นนามธรรม กิเลสนี้มีชื่อเป็นนามธรรม แล้วตัวมันอยู่ในอะไร? ตัวมันก็อาศัยกาย เวทนา จิต ธรรมเป็นเครื่องมือออกไปหาผลประโยชน์ของมัน

กาย เวทนา จิต ธรรม ธรรมารมณ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด แล้วกิเลสเป็นนามธรรมมันก็อาศัยความรู้สึกนึกคิดออกไป ออกไปเพื่อหาประโยชน์ เป็นคุณประโยชน์กับมัน คุณประโยชน์อะไร? ก็ทำตามที่มันพอใจไฉน มันพอใจสิ่งใดก็ทำตามมันไฉน แต่ถ้ามีสติปัญญาเราก็ยับยั้ง ยับยั้งให้จิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามา เวลาใช้ปัญญาขึ้นมามันก็เป็นสังขารเหมือนกัน แต่สังขารที่มีสัมมาสมาธิ

ถ้าสังขารที่มีสัมมาสมาธิมันตรีกในธรรม ตรีกในธรรม ใช้ปัญญาขึ้นมา สังขารนี้สัมมาสมาธิ มันก็เป็นมรรคไฉน คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบไฉน สมาธิชอบ นี่คำริชอบ งานชอบ ความชอบธรรม ชอบธรรมก็เป็นมรรค พอเป็นมรรคขึ้นมามันก็ย้อนกลับมา ย้อนกลับมาชำระล้าง

ชำระล้าง เพราะเรามีงานต้องทำ เรามีหน้าที่การงานต้องทำ เพราะตายแล้วไปไหน มันสงสัยอยู่ แต่เราปฏิบัติขึ้นไปแล้ว เวลามันปล่อยขึ้นมา เห็นใหม่ เวลาสังโยชน์ขาด ๓ นี้เป็นพระโสดาบัน กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลงเป็นพระสกิทาคามี พิจารณาขึ้นไปเป็นมหาสติ มหาปัญญา ทำลายกามราคะแล้วเป็นพระอนาคามี จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส ต่อของจิต ทำลายต่อของจิต ทำลายภวาสวะ ทำลายภพทั้งหมดแล้วมันจบสิ้นแล้ว

พอมันจบสิ้นขึ้นมาแล้วมันจะไปไหนล่ะ? มันไม่มีที่มาที่ไป เห็นใหม่ พอไม่มีที่มาที่ไปขึ้นมา มันก็จบสิ้นของมันซะใหม่ ถ้าความจบสิ้นอย่างนี้ขึ้นมา เห็นใหม่ ถามตัวเองแล้วก็สบายใจ ถ้าเราถามตัวเองนี้ให้ถามตรงนี้ ถ้าถามตัวเองว่าตายแล้วจะไปไหน ถามตัวเองสิ

เรานี่ถามตัวเองเรื่องนี้มาตลอด เกิดมาจากไหน มาทำไม แล้วตายแล้วจะไปไหน

พอตายแล้วไปไหนมันหวั่นไหวนะ มันหวั่นไหว เอ๊ย! ตายแล้วไปไหน เอ้! แล้วมาจากไหน ตายแล้วไปไหน...ถามตัวเอง! ถามตัวเอง! ถามมันเลย! แล้วถ้ามันหวั่นไหว มันมีอารมณ์ความรู้สึก นี่เอ็งยังมี เอ็งยังมีของมึงอยู่ ถ้ามีก็ต้องใส่กันเลย เพราะลูกมาร หลานมาร เหลนมาร พ่อมาร ปู่มาร

ถ้ามันพิจารณา โสดาบันนี่หลานมัน สกิทาคามีลูกมันตาย ถ้าเป็นกามราคะนี่พ่อแม่มัน พ่อแม่นี้รุนแรงมาก ถ้าเวลาพ่อแม่มันตาย มันมีปู่ เวลาพญามาร เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมามารนี่คอตกนะ

ลูกสาวพญามาร ความโลภ ความโกรธ ความหลง “พ่อเป็นอะไร”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลุดจากมือเราไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลุดไปแล้ว”

“พ่ออย่าเสียใจ”

นี่พ่อแม่มัน นี่ลูกมัน นี่ความโลภ ความโกรธ ความหลงบอกกับปู่ ปู่คือเจ้าวัฏจักร บอกว่า “พ่อไม่ต้องเสียใจ เคี้ยวจะไปล่อลวงเอง” นางคันทา นางอรดีไปเพื่อน ไปร่าอยู่นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้พ่อยังฆ่าแล้วเลย ลูกสาวมันจะมาทำอะไรได้

เวลาจิตใจถ้ามันมีหลักมีเกณฑ์แล้วมันรู้เท่าไปหมดนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา วางธรรมและวินัยนี้ไว้เพื่อปรารถนาจะรู้สัตว์ชนสัตว์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเล็งเห็นว่าใครมีอำนาจวาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปเทศนาว่าการเอาบุคคลคนนั้นจนสิ้นกิเลสไป

แต่ในปัจจุบันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านนิพพานไปแล้ว ท่านวางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เราเป็นศาสดาของเรา เพื่อพวกเราจะได้ฝึกฝนฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นสมบัติของเรา ถ้าเราศึกษาของเราด้วยคุณวิเศษของกิเลส ก็ศึกษาธรรมะมาให้กดทับจิตเรา ธรรมทับจิต แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเราตามความเป็นจริงของเราขึ้นมา จิตจะเป็นธรรม

ถ้าจิตเป็นธรรมนะ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้เป็นศาสดาของเรา เราเคารพบูชาของเรา เราเคารพบูชาที่ไหน? เคารพบูชาที่หัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเราเคารพบูชาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเคารพตัวตนของเรา เราถึงมีสัจจะกับเรา

ถ้าเรามีสัจจะในตัวเราเอง เห็นไหม เราตั้งสัจจะว่าเราจะภาวนา เราจะฝึกหัด เราจะทำของเรา ถ้ามีสัจจะของเรา เราฝึกหัดตัวเรา เราก็จะมีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจของเรา จิตใจของเราก็มีคุณธรรมขึ้นมา เห็นไหม ไม่ใช่ธรรมทับจิต จิตเป็นธรรมต่างหาก เอวัง